

ATELIERELE DE CREAȚIE DE LA MUZEUL DE ARTĂ TULCEA, LECȚII DE PATRIMONIU PENTRU COPII

*muzeograf, Complexul Muzeal de
Patrimoniul Cultural Nord-Dobrogean,
ICEM Tulcea

Florența GAVRILĂ*

Abstract: *As part of the Northern Dobrujan Cultural Heritage Museum Complex, the Tulcea Fine Arts Museum started being the host of the Painting and Handicraft Workshops for preschoolers and grade-schoolers.*

During this year's summer holiday, a series of creative workshops dedicated to children between the ages of 5 and 9 were held at the Tulcea Art Museum. The workshops were called "Holiday at the museum" and were a continuation of the previous year.

Our purpose was to teach children what a museum is, what an artwork is, what the collections are made from or what the rules of behavior are in an art museum. In the second part of the activity, the little ones received sketches of paintings displayed in the main exhibition, which they painted respecting, more or less, the colors and the technique used in the original paintings.

Keywords: *art museum, workshop, children.*

Cuvinte-cheie: *muzeu de artă, atelier, copii.*

Introducere

Pe perioada vacanței de vară a acestui an s-au desfășurat la Muzeul de Artă din Tulcea o serie de ateliere de creație dedicate copiilor cu vârste între 5 și 9 ani. Atelierele s-au intitulat „Vacanță la muzeu” și au fost o continuare a celor din anul anterior.

Scopul nostru a fost acela de a-i învăța pe copii ce este un muzeu, ce sunt operele de artă, din ce sunt compuse colecțiile sau care sunt regulile de comportament într-un muzeu de artă. În cea de-a doua parte a activității, cei mici au primit schițe ale unor lucrări din expoziția de bază pe care le-au pictat respectând culorile și, într-o mică sau mai mare măsură, tehnica folosită în lucrările artiștilor.

A fost o bucurie să descopăr că, la sfârșitul vacanței, copiii știau nu doar cum să se comporte într-un muzeu, ci deja cunoșteau care sunt marii pictori români, titlurile unor lucrări din expoziție dar și ce este un portret, peisaj sau natură statică, știau din ce materiale sunt realizate sculpturile sau cum se obțin anumite tonuri de culori. Cei mici au învățat să amestece culorile, să se joace cu ele pe palete și apoi să le aplice pe planșe. Nu în ultimul rând, la Muzeul de Artă s-au creat prietenii și cu siguranță cei mici se vor cunoaște fie la școală, la grădiniță sau în alte locuri.

Muzeul de Artă, pe înțelesul copiilor

Încă de la început, am conceput misiunea noastră nu doar ca pe o oră de divertisment sau de pictură pentru copii, ci ca pe o lecție în și despre Muzeul de Artă.

Muzeul deține un patrimoniu foarte bogat, format din șapte colecții, anume: pictură modernă și contemporană, sculptură modernă și contemporană, icoane datate în secolele XVIII – XX, grafică modernă și contemporană, colecția de plăci de gravură (unică în țară), colecția de artă decorativă orientală din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea și cea de artă decorativă europeană din secolele al XVIII-lea, al XIX-lea și al XX-lea. Numărul total al bunurilor culturale este de 7861 de piese, expoziția de bază fiind intitulată „Arte și influențe în Dobrogea”. Avangarda este foarte bine reprezentată, muzeul deținând una dintre cele mai mari colecții ale lui Victor Brauner din țară, 13 lucrări.

La atelierle de creație am vrut să le prezentăm copiilor o parte din bunurile culturale aflate în expoziția de bază, cele mai multe din colecția de pictură. Ei au învățat despre pictori precum Nicolae Grigorescu, Ștefan Luchian, Nicolae Tonitza, Gheorghe Petrașcu și Theodor Pallady, Camil Ressu, Iosif Iser, Nicolae Dărăscu, dar și despre Ion Theodorescu-Sion, Victor Brauner, Ion Țuculescu sau Alexandru Ciucurencu. De altfel, în sala de pictură cei mici au realizat reproduceri ale unor lucrări semnate de unii dintre aceștia, dar și o icoană ce o reprezenta pe Maica Domnului cu Pruncul, temă aleasă în preajma sărbătorii Adormirii Maicii Domnului.

De asemenea, tot în muzeu au învățat despre sculpturi, cum sunt realizate, materialele pe care artiștii plastici le folosesc, precum și despre secvențe din viața anumitor sculptori. Pot spune despre această experiență că cei mici sunt mai atrași de sculpturi sau de alte obiecte tridimensionale, și mai puțin de picturi; deși simt nevoia să atingă lucrările, au învățat că nu au voie. Ceea ce au mai învățat a fost că operele de artă trebuie protejate, respectate și că astfel vor fi păstrate pentru generațiile viitoare.

O altă colecție prezentată celor mici a fost cea de artă decorativă orientală. Aici au aflat cum erau realizate vasele în urmă cu 200 de ani, ce fel de culori erau folosite, precum și despre decorațiunile de pe covoarele persane. În final, copiii au pictat pe farfurii de carton elemente de artă decorativă orientală, realizând astfel reproduceri ale unei farfurii aflate în expoziția de bază a muzeului.

Ei știu acum despre clădirea Muzeului de Artă că a fost construită de un pașă în urmă cu mulți ani, că pașa a fost un conducător în Imperiul Otoman și au fost foarte încântați de faptul că merg într-o clădire foarte veche, un fost Palat al Pașei. Cuvântul „palat” a avut o rezonanță foarte bună pentru ei și deja se vizualizau pășind într-o lume de poveste. Cu siguranță că această informație nu o vor uita prea ușor.

Interacțiunea cu copiii, o experiență plăcută și reconfortantă

Pentru noi a fost o provocare să le prezentăm copiilor cu vârste între 5 și 9 ani un patrimoniu de artă valoros și colorat. La vârste atât de mici, cei mai mulți dintre ei încă nu știau să facă distincția între noțiunile de pictură, sculptură, cine pictează și cine face sculpturi, sau ce este un portret, o natură statică sau un peisaj. Pentru copii, sculpturile erau statui, picturile erau tablouri iar vasele ceramice sau covoarele nu se puteau realiza decât în fabrici și nicidecum manual. Au fost foarte uimiți să afle că se pot obține culori folosind pigmenți naturali extrași din plante sau pământ. În cele din urmă, și-au fixat foarte bine noțiunile și le folosesc fără probleme.

Știam deja că cel mai bun mod de a le prezenta copiilor Muzeul de Artă este prin discuții libere, conversații folosite ca jocuri. Am încercat câteva variante de jocuri în muzeu și au fost foarte încântați. Comunicarea îi ajută foarte bine pe cei mici să își fixeze cuvinte sau idei, dar jocul îi determină să învețe cu plăcere. Un astfel de joc a fost atunci când urmau să picteze o lucrare a artistului Ion Theodorescu-Sion denumită „Bărci pe mare”, lucrare aflată în cea de-a opta sală a expoziției. Până în acel punct, copiii au parcurs toate sălile de la etaj ale muzeului și au identificat picturile care conțineau bărci, le-au numărat, după care se grăbeau să fie primii care să spună cifra câștigătoare. A fost o competiție amuzantă și care ne-a dat și nouă, muzeografilor, bună dispoziție și energie.

De asemenea, la fiecare vizită în muzeu, ei recunoșteau portretele, peisajele sau picturile cu naturi statice, știau unde este sala cu lucrările pictorului Nicolae Grigorescu, adică prima, unde este sala lui Alexandru Ciucurencu, sau sala cu lucrările „ciudate” ale lui Victor Brauner. Despre Brauner au învățat că picturile sale transmit mesaje, că se încadrează în

stilul avangardist și că nu se aseamănă cu lucrările clasice sau impresioniste.

În sala icoanelor au aflat cum sunt pictate icoanele pe lemn sau pe sticlă, sau ce este un epitaf și cum este folosit acesta în cultul ortodox.

Atelierele de creație de la Muzeul de Artă

Așa cum am spus, prima etapă a orelor de „Vacanță la muzeu” se desfășura în expoziția de bază, iar cea de-a doua, adică atelierul de creație, a fost amplasat la parterul clădirii, într-o sală dedicată expozițiilor temporare. În această vacanță de vară, pe simezele de la parterul Muzeului de Artă s-a aflat expoziția temporară a artistului plastic Ștefan Găvenea, care a fost vernisată pe data de 8 iulie și finisată la sfârșitul lunii septembrie.

Atelierele de creație s-au desfășurat începând din luna iunie, până la sfârșitul lunii august, două zile pe săptămână, luni și miercuri, de la ora 16 la ora 17, și au participat 15 – 20 de copii la fiecare atelier. Echipele erau relativ constante, cu excepția zilelor când plecau din localitate în vacanță. În total, la atelierul de vacanță au participat circa 50 de copii.

În afară de faptul că cei mici vedeau lucrarea pe care urmau să o reproducă în expoziția muzeului, în sala de atelier, pe șevalet, era prezentată o fotografie în format A3 a lucrării, precum și o pictură model simplificată, realizată de noi, astfel încât ei să distingă mai ușor culorile și imaginile. Schițele lucrărilor erau de asemenea simplificate, oferindu-le în același timp copiilor posibilitatea să vină cu propriile idei.

Operele de artă reproduse de cei mici au fost: Alexandru Ciucurencu, „Natură statică” și „Natură moartă cu chitară”; Rodica Maniu, „Fete la cules de fructe”; Ion Theodorescu-Sion, „Bărci pe mare”; Camil Ressu, „Țărănci” și Nicolae Grigorescu, „Carul cu boi”, precum și icoana „Maica Domnului cu pruncul” și o farfurie decorativă orientală din secolul al XVIII-lea.

De asemenea, orele de pictură erau alternate cu ore de creație, în care copiii foloseau carton Duplex, hârtie colorată, hârtie glasată, lipici și foarfece. Ei au avut de realizat o chitară, coșuri cu fructe sau bărci, obiecte care aveau legătură cu planșele pe care le pictau. La fiecare oră, micii artiști primeau și foi de colorat pentru timpul rămas liber sau pentru acasă.

Creațiile copiilor

Înainte de fiecare oră de atelier, i-am făcut pe copii atenți la operele artiștilor și i-am ajutat să respecte paleta cromatică a lucrărilor valorificate în cadrul activității. De asemenea, am vrut să îi învățăm

raportul aproape – departe, sus – jos, astfel încât să fie atenți la perspectiva din imagine.

Încă de la început a existat această dilemă, să îi lăsăm pe copii să picteze cum vor ei, să folosească ce culori vor, sau să le cerem să păstreze culorile din compoziții. În final am decis ca, în mare proporție, cei mici să folosească paleta cromatică din lucrări. Intenția a fost să îi învățăm să respecte anumite reguli, deși fiecare dintre ei a folosit altă nunață de albastru, verde sau gri. Pe parcursul orelor au experimentat și nuanțele de culori care nu erau cuprinse în modelul lor.

Spre surprinderea noastră, participanții au fost ascultători și s-au concentrat asupra lucrărilor. A fost și o competiție între ei pentru că uneori mergeau la mesele colegilor să vadă ce au pictat.

Cum au pictat

Iată creațiile copiilor:

Arta îi face pe copiii creativi

Așa cum am precizat și într-un articol anterior, arta are influențe puternice asupra comportamentului celor mici. Îi face pe copiii creativi, arta dezvoltă inteligența emoțională, îi învață pe copiii răbdarea, iar în relația cu ceilalți, îi învață să fie empatici și să lucreze în echipă. Acestea sunt și rezultatele orelor noastre de creație. De altfel, am și observat în special la copiii care au participat și în anii anteriori la atelierelor noastre de la Casa Avramide și Muzeul de Artă, că au mai multă răbdare, socializează mai bine cu ceilalți copii și au devenit mai creativi. Un băiețel care venea încă de la vârsta de trei ani la orele de creație de la Casa Avramide susținute de colega noastră Daniela Barău, și pe care noi îl numeam atunci micul Picasso pentru că amesteca foarte tare culorile fără să respecte liniile schițelor, acum pictează foarte frumos și este răbdător. O fetiță timidă, dar foarte talentată a început să socializeze mai întâi cu noi, muzeografilor, apoi cu colegii ei de atelier. O altă fetiță voia să stea la aceeași masă, tot timpul cu un băiețel și s-a legat astfel o mică prietenie, iar o alta care nu se desprindea la început de mâna mamei, după două săptămâni nu mai avea o problemă să vină singură în sala de atelier alături de prietena ei.

Deși atelierelor se adresau copiilor cu vârste de 5-9 ani, am aranjat o măsuță pentru frații sau surioarele mai mici ai celor din sală. Aceștia au primit fișe de colorat, dar în final au ajuns să picteze alături de ceilalți în sala de atelier și am avut surprize plăcute văzând cât de bine se descurcă lucrând pe schițele operelor din expoziție. Ceea ce am remarcat a fost că cei mici erau mai vorbăreți și mai curajoși.

Feedback pozitiv

La finalul orelor organizăm o mică sesiune foto cu creațiile lor, acestea, ca și alte secvențe din cadrul atelierului, atât din muzeu cât și din sală, fiind promovate pe profilul de Facebook a muzeului, „Evenimente Artă-Avramide”. Feedbackul a fost unul bun, am primit comentarii pozitive, dar și reacții din partea unor bunici sau părinți care doreau să îi înscrie pe copii la orele de la muzeu.

Se poate spune că unul dintre punctele slabe ale atelierului „Vacanță la muzeu” a fost că numărul locurilor a fost limitat în comparație cu cererile extrem de numeroase, mai mult de 200.

În aceste condiții, apare dilema foarte cunoscută pentru cei care lucrează în muzeele din întreaga lume, în special în cele de artă, unde vorbim de opere extrem de valoroase, unele clasate în categoria Tezaur. Această dilemă este: „Protejăm exponatele, sau deschidem muzeul larg publicului?”

Indirect am optat pentru calea de mijloc, am deschis muzeul unei anumite categorii de public, însă am limitat accesul unui număr prea mare de copii, ceea ce s-ar fi întâmplat dacă activitățile erau zilnice sau cu un număr mai mare de copii într-o singură grupă. Spun indirect pentru că principala cauză pentru care nu au fost mai multe, sau mai mari atelierele a fost partea logistică.

Sigur, Muzeul de Artă ca și Casa Avramide, sunt larg deschise elevilor, chiar și copiilor de grădiniță, iar astfel de vizite au loc destul de des pe parcursul unui an școlar. Ne bucurăm de fiecare dată când copiii descoperă muzeele noastre și îi așteptăm necondiționat.

Atelierele de creație de la Muzeul de Artă au fost o experiență frumoasă și utilă atât pentru copii, cât și pentru noi, muzeografi. Am învățat să vorbim pe limba copiilor, să le explicăm un patrimoniu atât de vast și important astfel încât să ne înțeleagă și să învețe relaxat anumite informații complicate. Am convingerea că vor reveni cu plăcere la Muzeul de Artă și că vor ști să se comporte în orice muzeu din lume.